

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

DÖRDÜNCÜ DAİRE

KARAR

46099/06 ve 46699/06 no.lu Başvurular

Marcus ELLIS, Rodrigo SIMMS ve Nathan Antonio MARTIN

v. Birleşik Krallık

10 Nisan 2012 tarihinde,

Başkan

Lech Garlicki,

Hakimler,

David Thor Björgvinsson,

Nicolaz Bratza,

Päivi Hirvela,

George Nicolaou,

Zdravka Kalaydjieva,

Vincent A. De Gaetano,

ve Daire Yazı İşleri Müdürü Lawrence Early'nin katılımıyla oluşan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Daire), 12 Kasım 2006 ve 17 Kasım 2006 tarihli başvurular ile ilgili yapılan müzakereler sonrasında aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAY VE OLGULAR

1. Başvuranlar, Bay Marcus Ellis, Bay Rodrigo Simms ve Bay Nathan Antonio Martin, sırasıyla 1980, 1984 ve 1978 doğumlu İngiliz vatandaşlarıdır. Bay Ellis ve Bay Martin hâlihazırda March şehrinde bulunan HM Whitemoor Cezaevi'nde ve Bay Simms ise York şehrinde bulunan HM Full Sutton Cezaevi'nde tutuklu haldedirler. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [AİHM veya Mahkeme olarak anılacaktır] önünde, Bay Ellis ve Bay Simms, Birmingham'da bulunan avukatlık bürosu McGrath & Co. tarafından; Bay Martin de yine Birmingham'da bulunan Jonas Roy Bloom tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın koşulları

2. Davanın kendine özgü koşulları, başvuranlar tarafından ifade edildiği şekilde, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Geçmişteki olaylar

3. 6 Aralık 2002 tarihinde Yohanne Martin, Birmingham’da bir arabanın içinde vurularak öldürülmüştür. Yohanne Martin’in Birmingham’da “Burger Bar” adında bir çeteye üye olduğu veya bu çeteye bağlantıları olduğu görülmüştür. Yohanne Martin’in vurulmasından sorumlu kişilerin, Birmingham’da “Johnson Crew” adlı rakip çetenin mensupları olduğu düşünülmüştür.

4. 2 Ocak 2003 tarihinde saat 04.00’ü çok geçmeden, iki genç kadın Birmingham’da bir kuaför salonu olan Uniseven’daki bir partinin çıkışında vurularak öldürülmüştür. Ayrıca orada bulunan diğer iki genç kadın da yaralanmıştır. Kırmızı renkte Ford Mondeo markalı bir araçtan ateş edilmiş ve hemen ardından araç uzaklaşmıştır. Daha sonra bu araç terk edilmiş ve yakılmıştır.

5. İki genç kadının öldürülmesinin çeteye ilişkili olduğu tartışmasızdır. Burger Bar çetesi tarafından ateş açılmış olması ve bunun Yohanne Martin’in öldürülmesinin intikamı olarak Johnson Crew çetesinin üyelerini hedef almış olması, soruşturmaya konu olan olaylardır. Olayın kurbanları iki çetenin de üyesi olmayıp çapraz ateşe yakalanmışlardır.

6. Dört genç kadının vurulmasına ilişkin, başvuranlar, B. ve G. isimli iki adamla birlikte, iki kez adam öldürme ve iki kez adam öldürmeye teşebbüsle suçlanmışlardır. Sanıkların hepsinin Burger Bar çetesine üye olmaları ve ateşli silahlar kullanarak öldürme amaçlı bir ortaklığa dâhil olmaları, soruşturmaya konu olan olaylardır. Mondeo markalı kırmızı renkli aracın, 31 Aralık 2002 tarihinde G. ve Bay Martin tarafından Roade köyünden suç işleme amacıyla alınıp Birmingham’a götürüldüğü iddia edilmiştir. 2 Ocak 2002 akşamı RB’s adlı bir kulüpte Johnson Crew çetesinin bir üyesi, Bay Ellis’in bulunduğu bir ortamda, kendi çetesinin üstünlüğünü ileri süren sözler sarf etmiştir. Daha sonra kulüpte, o partiden sonra Uniseven’da bir parti daha yapılacağı anons edilmiştir. Savcılık, sanıkların intikam almak için ellerine geçen bu fırsatı değerlendirmeye karar vererek hareket halindeki araçtan Johnson Crew çetesinin üyelerini hedef alma amaçlı bir ateş açma planladıklarını iddia etmiştir. Savcılık ayrıca, Bay Ellis’in kırmızı Mondeo’da ön yolcu koltuğunda oturduğunu, Bay Simms’in Uniseven’da partide bulunup arabadakileri partide geçen olaylardan haberdar eden bir “gözleyici” olduğunu ve Mondeo’da bulunanlara yol gösterdiğini iddia etmiştir.

7. Vurulmaya şahit olan kişilerin çok sayıda rağmen, kendilerine ve ailelerine karşı çete üyeleri tarafından alınacak intikamın korkusuyla çok az sayıda kişi ifade vermek istemiştir.

Beş tane tanık ortaya çıkmış fakat kimlik bilgilerinin açıklanmasını istememişlerdir. Beş kişiden sadece ikisi kırmızı Mondeo'nun içindeki kişileri teşhis edebileceklerini iddia etmiştir. Bu iki tanığa "Mark Brown" ve "Jones" rumuzları verilmiştir. "Stacey Francis" rumuzlu üçüncü bir tanık, o akşam erken saatlerde Bay Ellis'i RB's adlı kulüpte gördüğünü iddia etmiştir. Geriye kalan diğer iki tanık ise Uniseven'daki ateş etme sırasında olay yerinde bulunmuştur.

2. Gizli tanıklara ilişkin açıklamalar

8. Beş gizli tanığın özgeçmişleri ile kanıtlara ilişkin bilgiler, savunma makamına açıklanmıştır.

9. Mark Brown'un kanıtlarından, kendisinin 11 Aralık 2003 tarihli tanık ifadesinde bahsedilmiştir. Bu ifadede Mark Brown, Uniseven'in dışarısında olduğu esnada yolda ilerleyen kırmızı bir araba gördüğünü belirtmiştir. Arabanın içinde dört adam gördüğünü ve bu dört adamı da tanıdığını ifade etmiştir. Silahın ateşlendiği koltuk olarak belirtilen ön yolcu koltuğunda Bay Ellis'in oturduğunu ve Bay Ellis'in elinde bir silah gördüğünü belirtmiştir. Bay Ellis'in arkasında oturan adamın Bay Martin olduğunu söylemiştir. Bay Martin'in uzanıp Bay Ellis'ten silahı aldığını görmüştür. Sürücüyü "Michael" ve arabadaki diğer yolcuyu da B. olarak tanımlamıştır. Daha sonra silahların ateşlendiğini duymuştur. Ayrıca arabadaki kişilerin maske takmadıklarını belirtmiştir.

10. Mark Brown, Bay Martin'i birkaç aydır tanıdığını ve Yeni Yıl'dan önce kendisiyle kuzeninin vurulduğu bir ateş açma olayına Bay Martin'in de karıştığını belirtmiştir. Mark Brown, geçmişte gerçekleşmiş olan bu vurulma olayından sonra arabada bulunanların üçüne karşı kin beslediğini ifade etmiştir. Ayrıca Bay Ellis'i beş-altı yıldır tanıdığını, birçok kez onu gördüğünü ve Bay Ellis daha önce Mark Brown'un kuzenlerinden birinin yeğeniyle bir ilişki yaşadığı için kendisiyle aralarının iyi olmadığını belirtmiştir.

11. Savcılık tarafından, sanıklara, Mark Brown'un polise verdiği ve cezaevinde verdiği ifadelerine, özgeçmişine ve sabıka kaydına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklamalar cezaevinden ve polis kayıtlarından alınmıştır. Özellikle de Mark Brown'un, Johnson Crew çetesinin gençlik kolu olan "Cash for Money Crew" adlı çete ile ilişkisi olduğu açıklanmıştır. Mark Brown, daha önceden Burger Bar çetesi tarafından istendiğini, 2001'in Yeni Yıl Öncesi'nde kendisine karşı bir saldırı planlandığını ve kendisine üç kez ateş edildiğini ifade

etmiştir. Son olarak, Mark Brown'un hırsızlıklara ilişkin daha önce üç defa mahkeme huzuruna çıkmış olduğu açıklanmıştır.

12. Ayrıca, Mark Brown'un kırmızı Mondeo'da bulunan kişilerin kimliklerinin tespit edilmesi işleminde yer almayı reddettiği de açıklanmıştır.

13. Jones'un kanıtı ise 24 Mart 2004 tarihinde vermiş olduğu tanık ifadesinde yer almaktadır. Jones, ifadesinde, ölümcül ateş açma olayının öncesinde kendisinin içkili bir mekânda olduğunu ve Bay Martin, Bay Ellis ve B.'yi kırmızı Mondeo'nun yanında ayakta durup konuşurken gördüğünü belirtmiştir. Daha sonra Jones, kuaför salonundaki partiye gitmiş ve orada Bay Simms'in yanından yürüyerek geçtiğini görmüştür. Yaklaşık on dakika sonra Bay Simms'i kırmızı arabanın arkasında ortadaki koltukta otururken gördüğünü iddia etmiştir. Jones ayrıca arabanın yavaş ilerlediğini, B.'nin ön yolcu koltuğunda oturduğunu, Bay Martin ve Bay Ellis'in de arkada Bay Simms'in yanında olduklarını söylemiştir. On dakika sonra araba oradan tekrar geçmiştir, fakat bu sefer arabanın içindekilerin oturdukları yerler değişmiştir. Bay B. arka yolcu koltuğundan dışarı doğru uzanıp ateş etmiştir. Arabadaki diğer kişilerin de yeri değişmiştir fakat Jones kimin nerede oturduğundan emin değildir.

14. Jones'un tecrübeli ve ciddi bir suçlu olduğu ve sanıklarla aynı çevrelerde bulunduğu da ayrıca açıklanmıştır. Jones'un suçluluk oranı, sabıka kaydının ortaya çıkardığından daha geniş çaplıdır ve duruşma hâkimi Jones'un ateşli silahlar, elde edilebilme durumları ve fiyatları konusunda oldukça fazla bilgi sahibi olduğu görüşündedir.

15. Stacey Francis, Bay Ellis'i 1 Ocak 2002 tarihinde RB's adlı kulüpte gece yarısı civarında gördüğünü iddia etmiştir. Kendisi (Stacey Francis) iyi bir karaktere sahiptir.

16. Geriye kalan diğer iki gizli tanık ve özgeçmişleri ile ilgili açıklamalar da ayrıca yapılmıştır.

3. Soruşturmaya ilişkin deliller

17. Soruşturma, sanıklar arasında ateş etme olayının hazırlık aşmasından olayın sonrasına kadar kritik zamanlarda birçok telefon konuşmasının yapıldığını gösteren telefon sinyallerinden elde edilen kanıtlara dayanmıştır. Mondeo'nun satın alınıp Birmingham'a götürüldüğü 31 Aralık 2002 tarihinde Bay Martin'in cep telefonu ve G. ile bağlantılı olan

telefon arasında ve ayrıca Bay Martin ve Bay Ellis'in cep telefonları arasında telefon konuşmasının yapıldığını gösteren telefon sinyallerinden elde edilen kanıtlar bulunmuştur.

18. Ayrıca kırmızı Mondeo'nun satın alındığı 31 Aralık 2002 tarihinde, Bay Martin adına kayıtlı bir aracın Birmingham'dan Roade'a doğru sürüldüğüne dair kanıtlar mevcuttur. CCTV kayıtları, Mondeo'nun Roade'dan Birmingham'a Bay Martin'in aracıyla birlikte götürüldüğünü göstermiştir. Bay Martin daha sonra kırmızı Mondeo'nun satın alınması konusunda kendisinin de payı olduğunu itiraf etmiş fakat bunun bir arkadaşı için olduğunu iddia etmiştir.

19. Soruşturma ayrıca, cep telefonlarının bulunduğu konum ile ilgili bilgi edinmeyi sağlayan ve Bay Simms, Bay Ellis, Bay Martin ve G.'nin, söz konusu zamanda olay yerinde bulunmaları ve savcılık tarafından iddia edilen eylemleri gerçekleştirmeleri ile tutarlı olan cep telefonu sinyalleri aracılığıyla yer tespitinden elde edilen kanıtlara dayanmıştır. Bu kanıtlar, Bay Ellis ve G.'nin, arabanın daha sonra yakıldığı yerde bulunmuş olmaları ile de tutarlılık göstermiştir. Cep telefonu sinyalleri aracılığıyla yer tespitinden elde edilen bu kanıtlar ayrıca Bay Ellis'in suçun işlendiği sırada başka yerde olduğuna ilişkin iddiasının asılsız olduğuna dair savcılık iddiası ile de tutarlıdır.

20. Soruşturma ayrıca Bay Ellis'in ceketinde bulunan silah kalıntılarına da dayanmaktadır.

21. Son olarak, savcılık, ateş etme olayının olduğu gece gördüklerini anlatmaları üzere, Mark Brown ve Jones dâhil beş gizli tanığı çağırma kararı almıştır.

4. Hazırlık duruşması

a. Gizliliğe ilişkin karar

22. 21 Ekim 2004 tarihinde, yargılamayı yapan hâkim, gizlilik taleplerine ilişkin kararını hazırlık duruşmasında bildirmiştir. Öncelikle, tanıkların kimlikleri ifşa edildiği takdirde hem kendileri hem de ailelerine karşı alınabilecek bir intikamdan haklı olarak korkmalarına bir itirazın olmadığını kaydetmiştir. Ayrıca, çok sayıda insanın olaylara tanıklık etmiş olmasına rağmen sadece Mark Brown ve Jones'un sanıklardan birkaçından bahsetmiş olduğunu gözlemlemiştir.

23. Hâkim, Mark Brown'un sunduğu kanıtlara destek olabilecek verileri gözden geçirmiştir. Soruşturmanın, cep telefonu kayıtları, sanıklardan bazılarını kırmızı Mondeo'nun satın alınmasıyla ilgisi olduğunu gösteren kanıtlar ve Bay Ellis'in kıyafetinde bulunan silah kalıntılarının oluşturduğu kanıtlara (bkz. yukarıda 17-20. paragraflar) dayandığını kaydetmiştir. Daha sonra gizli tanıklarla ilgili açıklanan bilgileri, özetle gizli tanıkların verdikleri ifadeleri ve özgeçmişlerini (bkz. yukarıda 8-16. paragraflar), gözden geçirmiştir. Hâkim ayrıca çok sayıda kamu yararı dokunulmazlığı duruşması yapılmış olduğunu ve önemli bir miktarda bilginin açıklandığını gözlemlemiştir.

24. Hâkim, bu Mahkeme'nin ve yerel mahkemelerin gizli tanıklık hususuna ilişkin içtihadını incelemiş ve tarafların ibraz ettiği belgeleri özetleyip gizli tanıklar bağlamındaki genel duruma ilişkin kararını belirtmiştir.

25. Öncelikle hâkim, “tanıkları duruşma esnasında ortaya gelip tanık kürsüsüne çıkmaya ikna etme hususunda karşılaşılan oldukça gerçek problemlere” değinmiştir. Tanıkların gözünü korkutma olaylarının veya tanıkların bazı olayları gözdağı verme olarak algılamalarının çok yaygın olduğunu; ayrıca tanıkların dava esnasında ortaya çıkmaya cesaretlendirilmesi ve gerektiğinde korunmaları hususunda kamunun açık yararının olduğu görüşündedir.

26. Hâkim, gizli tanıkların ifade verip verememesi hususunun, yargılamayı yapan hâkimin temyiz gücünü kullanması ile ilgili olduğunu belirtmiştir. Bu temyiz gücünün kullanılmasında, sonradan yapılacak olan yargılamanın adil olup olamayacağı hususu, belirleyici etkindir. Hâkim ayrıca ele alınan herhangi bir yargılamanın adil olup olmadığının, olayla ilgili çeşitli menfaatlerin, yani toplumun ve ciddi suçlar işledikleri iddialarıyla yargılanmakta olan mağdurlar ile cezalandırılan suçluların menfaatlerinin ve ayrıca tanığın korunması ve suçlananların kendilerini savunabilmesine ilişkin menfaatlerinin dengelenmesi ile ilgili bir durum olduğunu kaydetmiştir. Yargılamayı yapan hâkim, sanıkların “yargılamanın adil bir şekilde yürütülmesi” hakkına sahip olduğu görüşündedir. Ancak, bu hak mutlak değildir ve bir sanığa karşı önyargıların bulunması, adil bir yargılamanın yapılamayacağı anlamına gelmemektedir.

27. Yargılamayı yapan hâkim ayrıca güvenilirliği söz konusu olan bir sanığın, gerekli tedbirler alınması, tanığın güvenilirliği hakkında soruşturma yapılması ve tanığın bütün bilgilerinin açıklanması koşuluyla, kimliğini açıklamadan tanıklık edebileceği görüşündedir.

28. Bu mahkemenin içtihadına göre, hâkim, *Doorson v. Hollanda*, § 76, 26 Mart 1996, *Hükümler ve Kararlar Raporu* 1996-II kapsamında yapılan gözlemlerinde, sadece ve kesin olarak gizli tanıklığa dayanan bir hükmün adil olamayacağı durumunun, Mahkemenin o tarihte gözden geçirdiği Hollanda usulü çerçevesinde incelenmesi gerektiği görüşündedir. Mevcut davada, tanık, açıklanmış olan ve güvenilirliğinin sorgulanmasına neden olan çok önemli bilgilere dayanarak, jüri önünde çapraz sorgulamaya tabi olacaktır. Hâkim, yargılama sürecinin gözden geçirilmesinin, özellikle de verilen ifadenin ne kadar gizli olacağının ve jüriye neyin bildirileceğinin, yargılamayla ilgili yapılan herhangi bir değerlendirmenin bir parçası olduğu görüşündedir. Hâkim, diğer sebeplerin yanı sıra, jüriye böyle bir tanık ifade verdiğinde sanıkların karşılaştığı problemleri göz önünde bulundurup sanıkların aleyhine bir tavır içine girmemeleri söyleneceği gibi sebeplerle, bu yargılama sürecinin sanığa karşı herhangi bir önyargıyı en aza indireceği görüşündedir.

29. Yargılamayı yapan hâkim, Mark Brown'un kimliğini açıklamadan ifade verebileceği ve böylece yargılamanın adaletsiz olmayacağı sonucuna varmıştır. Kararını aşağıda belirtilen sebeplere dayandırmıştır:

“164. Öncelikle, kendisi (Mark Brown) makul nedenlerle korku içerisinde olan bir tanıktır. Kimliği tespit edildiği takdirde, kendi hayatının veya ailesinin ve arkadaşlarının hayatlarının tehlike altında olabileceği tarafsız olarak belirtilmiştir.

165. İkinci olarak, Mark Brown, suçla ilgili iddiaları çözmeye ilişkin büyük önem taşıyan kanıtlara sahiptir.

166. Üçüncü olarak, kimliğini açıklamadan ifade verilmesine izin verilmediği takdirde, savcılık bu kanıtları ileri süremeyecektir.

167. Dördüncü olarak, ... bu davada oldukça kapsamlı bir açıklama yapılmıştır ve bu, sanıklara geniş kapsamlı ve detaylı bir çapraz sorgulama olanağı sağlamıştır. Bu çapraz sorguya ve savunmanın yürütülmesine konulan sınırlar jüriye açıklanabilir. Kimliğinin açıklanmasının ... çapraz sorgulama için daha fazla materyal gereksinimine yol açabilme ihtimali ile birlikte, şahsi görüşüm, mevcut açıklamaların, savunmanın uygun bir şekilde yürütülmesi ve adli bir yargılamanın gerçekleşmesi için yeterli olduğu yönündedir. Esasında, tanığın kimliğinin bilinmemesi durumunda savunma makamının bilhassa güçlü bir konumda olacağı tartışılabilir. Kendileri çapraz sorgu için bol miktarda materyale sahip durumdadırlar. Ayrıca, içinde bulundukları zor koşullara ilişkin jüriye sunacakları kanıtlar mevcuttur.

168. Beşinci olarak, tanığın güvenilirliğine ilişkin bir hamlenin yanı sıra, savunma makamı, tanıklar tarafından belirtilen koşullar çerçevesinde kimliğin belirlenmesinin zorluğuna ilişkin bir iddiaya sahiptir. Bu ayrıca ... da olabilir ... bu durumda “Şüphelilerin Teşhisi” kararı vermek zorunda kalabilirim. Öyle olduğu takdirde, jüri, kimlik belirlemeye ilişkin kanıtların tehlikelerinden ve belirtilen zayıflıklarından haberdar edilecektir.

Altıncı olarak, ... bu tanığın güvenilirliğini gözden geçirme yetkisine ve görünüşe bakılırsa tanığa yapılan böyle bir desteği göz önünde bulundurma yetkisine sahibim.”

30. Jones rumuzlu tanığa ilişkin, yargılamayı yapan hâkim, Jones’u Mark Brown’dan farklı kılan, güvenilirliğine dair sorular olduğunu gözlemlemiştir. Jones’un, Mark Brown’da olduğu gibi ifadesini destekleyen açık delillerinin olmadığını kaydetmiş ve yapılmış olan açıklamaların kapsamlı bir çapraz sorgulama sağlayabilecek olmasına rağmen, Jones rumuzlu tanığın kimliğini açıklamadan ifade vermesine izin verilmesinin güvenli olmayacağını belirtmiştir.

31. Geriye kalan üç tanığın da kimliklerini gizleyerek ifade vermelerine izin verilmiştir. Bu tanıklardan ikisine ilişkin hiçbir itirazda bulunulmamıştır.

32. Son olarak, hâkim, gizli tanıklık hususunun sürekli gözden geçirilmeye tabi tutulması gereken bir konu olduğunu belirtmiştir.

b. 28 Ekim 2004 tarihli karar

33. Hâkim, sanıklar tarafından yapılan, Mark Brown tarafından uygun bir şekilde kimlik tespiti yapılmadığı sürece adil bir yargılanmanın yapılamayacağına ilişkin bir ibrazın ardından, 28 Ekim 2004 tarihinde, bir karar daha bildirmiştir. Sanıklar, Mark Brown’un kimliklerini belirlediğine dair ifadesinin ancak uygun bir kimlik belirlenme süreci yürütüldüğü takdirde veya kendisinin (Mark Brown) kimliğinin açıklanması durumunda kabul edilebilir olduğunu savunmuştur.

34. Hâkim, gizli tanıklığa ilişkin önceki kararına yapılacak bir müdahaleye yol açabilecek olsa bile, yapılan ibrazın yine de gözden geçirilmesi gerektiği görüşündedir. Hâkim konuşmasını aşağıda belirtilen şekilde sürdürmüştür:

“4. ... Adillik, tüm ceza yargılamalarında, açıklıktan son derece uzak olan bu tür kararların sürekli olarak gözden geçirilmesini gerektirmektedir. Bu, yargılamanın adilliğinin üzerinde etkisi olabilecek

yeni ibrazların göz önünde bulundurmasını da kapsamaktadır. Kısacası, eğer adil bir yargılamanın Brown'un kimliğinin açıklanmasını gerektirdiği sonucuna varırsam, daha önceki kararımı gözden geçiririm.”

35. Hâkim ayrıca Mark Brown'un, kimlik belirleme işlemlerine katılmayı kabul etmemiş olmasının, aslında Mark Brown'un bunu yapmak istemesi fakat suçluları tespit edip edememenin etkisinden ve suçluyu tespit etmediği takdirde kimliğinin onlara açıklanmış olacağından korkuyor olması gibi nedenlerini de kaydetmiştir. Mark Brown'un kimlik belirlemeye dair ifadesini, sanıkları temelde nasıl tanıdığını belirttiğini göz önünde bulundurarak, oldukça detaylı bir şekilde defalarca incelemiştir. Hâkim aşağıda belirtilen sonuca varmıştır:

“Gizli tanıklığa ilişkin kararım esnasında, yapılan açıklamaların ışığında savunmanın yapabileceği kapsamlı çapraz sorgulamaya değinmiştim. Bu sorgulama hala yapılabilir. Buna ek olarak, çapraz sorgulamanın zoraki olmasının belli bir ölçüde kaçınılmaz olmasının yanı sıra, çok şey de talep edilebilir. Tanığın hayal ürünü şeyler söyleyip söylemediği soruşturulabilir. Ayrıca, daha önce de belirttiğim gibi, Brown'un sanıklarla olan ilişkisinin hikâyesine dair söyledikleri, kendisi ifade vermeden önce genişletilebilir. ... Daha önceki kararımda da belirttiğim üzere, bu bununla da bitmez ve “Şüphelilerin Kimlik Tespiti” uygulanır. Jüri, savunmaya getirilmiş olan kısıtlamaları bilir. Brown'un kimlik belirleme işlemlerine katılmayı kabul etmemesi anlaşılabilir. Benim okuduğum belgelerde belirtildiği üzere Mark Brown'un böyle bir işlemi reddetmesi, çapraz sorgulama için güçlü bir malzeme oluşturabilir.”

36. Dolayısıyla hâkim Mark Brown'un kimlik teşhisine ilişkin ifadesinin, rivayetler hariç tutulmak suretiyle kabul edilebilir olduğuna ve Mark Brown'un ifadesinin tamamının ve anlam taşıyan teşhislerinin sorgulanabileceği, yeterince çapraz sorgulama olanağı olduğu ve karşılıklı dengelerin varlığının her bir davaya bağlı olduğu gerekçeleriyle, gizli tanıklığa ilişkin önceki kararı gözden geçirmesinin gerekli olmadığına karar vermiştir. Hâkim, bu konuyu inceleme altında tutulması gerektiğini yinelemiştir.

c. Gizli tanıklığa ilişkin karara karşı itiraz

37. Bay Simms ve Bay Ellis dâhil olmak üzere birkaç sanık, hâkimin gizli tanıklığa ilişkin kararına itiraz etmiştir. Temyiz Mahkemesi kararını 2 Kasım 2004 tarihinde bildirmiştir. Mahkeme, hâkimin kendi görüşlerini hukuka, hem İngiltere Hukuku hem de Sözleşme'nin 6.

maddesi uyarınca kusursuz bir biçimde aktardığı görüşündedir. Dolayısıyla itirazlar reddedilmiştir.

d. 10 Ocak 2005 tarihli karar

38. Daha sonra, Mark Brown ile ilgili başka açıklamalar da yapılmıştır. Açıklamalarda, Mark Brown'un her iki çeteye de para borcu olduğu, polisin kendisine belirli ödemeler yapmış olduğu belirtilmiştir. El yazısı ile yazılmış polis kayıtları ile Mark Brown'un tutuklu olduğu cezaevinden notlar açığa çıkarılmış ve bunlara dayanarak polis kendisiyle ilk iletişim kurduğunda Mark Brown kendisinin tutuklanacağını düşündüğü öğrenilmiştir. Yapılan bu açıklamaların sonucunda savunma, hâkimden, gizli tanıklığa ilişkin kararını gözden geçirmesini talep etmiştir. Yeni açıklanan bilgilerin Mark Brown'un güvenilirliğini ve güvenilirliğini sarstığı ve ateş etme ile ilgili bilgilerinin rivayet olabileceği iddia edilmiştir.

39. 10 Ocak 2005 tarihinde hâkim bir kararını daha bildirmiştir. Yapılan açıklamaların daha önce verilen kararlar sırasında Mark Brown'la ilgili bilinen bilgilerden daha fazlasını ortaya çıkardığını kabul etmiştir. Ancak o tarihlerde de Mark Brown'un çete ile ilgili geçmişi ve yalan söylemesine yol açabilecek nedenleri bilinmekteydi. Hâkim, gizli tanıklığa ilişkin kararın geçerli olmasına karar vermiştir. Hâkim, Mark Brown'un ancak kimliği açıklandığı durumda ifade verebileceği kadar güvenilirliğinin sarsılmadığını belirtmiştir. Hâkim ayrıca, şimdiye kadar açıklanmış olan bilgilere dayanarak savunmanın Mark Brown'un güvenilirliğine karşı zorlu bir müdahalede bulunabileceğini belirtmiştir. "Rivayetlerden oluşan bir ifade"ye ilişkin endişelere dair, hâkim, kendisi kimliğini gizleyerek de açıklayarak da ifade verse, Mark Brown rivayetlere dayalı bir ifade verdiği takdirde, bunun çapraz sorgulamada ortaya çıkacağını belirtmiştir. Hâkim, jürinin vaktinde ve dikkatlice yönlendirilmesinin gerekliliğini de yinelemiştir.

5. Duruşma

a. Mark Brown'un ifadesi

40. Mark Brown tanık kürsüsüne çıkmadan önce, hâkim jüriye yön vermiştir. Jüriyi özellikle de Mark Brown'un kimliğini gizleyerek ifade vermesinin savunma makamı üzerinde çok etkisi olduğunu ve davalarını yürütmelerinde onları kısıtladığını belirtmiştir. Savunma,

tanığın kimliği ile bilgileri açığa çıkaracak sorular soramamışlardır. Kim olduğunu bilmedikleri için, kendilerine karşı ne gibi sebeplerle ifade verdiğini de tahmin edememişlerdir. Ayrıca tanığın güvenilirliğine ilişkin herhangi bir durum ileri sürememişlerdir. Jüri, savunma makamı üzerindeki kısıtlamaların önemli olduğu ve Mark Brown'un ifadesini değerlendirirken bu konuda toleranslı olunması gerektiği konusunda bilgilendirilmiştir.

41. Hâkim, jüri, savunma avukatı ve dava avukatlarının hepsi Mark Brown'u ifade verirken görebilmiş ve dinleyebilmişlerdir. Bu kişilerin belirttiği üzere, Mark Brown ifade verirken kendini daha güvenli hissetmesi için "görünüşü biraz değiştirilmiş" olsa da sesinde herhangi bir değiştirme yapılmamıştır. Sanıklar ve halk Mark Brown'u göremediği gibi onlara sesi de değiştirilerek iletilmiştir.

42. Tanığın kendisini celbeden tarafça sorguya çekilmesi, 11 Ocak 2005 tarihinde başlamıştır. Tanık, 2 Ocak 2003 tarihli olaylara ilişkin ifade vermiştir. Bay Simms'i Uniseven'in dışında cep telefonu ile konuşurken gördüğünü, içinde dört kişiyle kırmızı bir arabanın oraya geldiğini gördüğünü ve bu kişilerden üçünün Bay Ellis, Bay Martin ve B. olduğunu belirtmiştir. Mark Brown daha sonra, kendisinin güvenilirliğini sarsma ve olayların açıklamalarına gölge düşürme amacıyla olan savunma avukatları tarafından çapraz sorgulamaya alınmıştır.

b. ilişkin karar

43. Soruşturma davasının sonucunun ardından, Bay Martin hariç bütün sanıklar hüküm giymeleri için delillerin yetersiz olduğunu hâkime ibraz etmişlerdir. 17 Şubat 2005 tarihinde yargılamayı yapan hâkim savunma makamının ibrazı ile ilgili kararını bildirmiştir.

44. Hâkim, soruşturma davasını, ateşli silahlar kullanılarak öldürme üzerine ortak bir eylem olarak özetlemiştir. Soruşturmanın hem ikinci derecede kanıtlara hem de Mark Brown'un ifadesine dayandığını kaydetmiştir. Mark Brown tarafından verilen ifadeyi detaylı bir şekilde incelemiştir. Mark Brown'un bazı konularda yalan söylediğinin açık olduğunu fakat son tahlilde Mark Brown'un güvenilirliğinin jüri için önemli olduğu sonucuna varmıştır. Hâkim ayrıca önemli bir miktarda açıklamanın yapılmış olduğunu ve bu açıklamaların uzun süreli ve etkili bir çapraz sorgulamanın temelini oluşturduğunu gözlemlemiştir. Hâkim ayrıca aşağıda belirtilen ifadeleri sarf etmiştir:

“... Mark Brown, hatırladığım kadarıyla, en etkili şekilde 6 gün boyunca çapraz bir şekilde sorgulanmıştır. Güvenilirliği ciddi bir şekilde zedelenmiştir; birçok yalan söylemiştir; kimliği bilinmiş olsaydı tabii ki kendisine çok daha fazla zarar verilebilirdi. _____. Bu, benim belirttiğim üzere, jüride bulunan ve yalanlarını ortaya çıkaran bir belgenin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.”

45. Hâkim, zamanı geldiğinde jüriye Mark Brown’un ifadesine yaklaşımlarına yönelik bir yönlendirme daha yapılacağını belirtmiştir ve bu yönlendirme özellikle de jürinin tek başına bu ifadeye dayanarak karar veremeyeceklerine ilişkindir. Hâkim konuşmasına şu şekilde devam etmiştir:

“Yukarıda belirttiğim durumlara ilişkin, bana öyle geliyor ki, benim yönlendirmelerim tarafından kısıtlanan jüri, Mark Brown’un söylediklerine güvenebilir. Sadece tanığın ifadesine dayanarak hiçbir hüküm verilmeyeceğinin yanı sıra, ifadenin belirleyici olduğunu da kimsenin göz ardı edemeyeceğini kabul etmekteyim. Ancak, yargılama sürecinde şimdiye kadar öngörülen tedbirler göz önünde bulundurulduğunda, bana göre bu, Sözleşme’nin 6. maddesine aykırı değildir ...”

46. Hâkim dolayısıyla, bunun, jüri ortada Mark Brown’u destekleyip bir sanıkla ilgili olan bağımsız bir kanıt bulunduğu sonucuna varmadığı sürece, Mark Brown’la ilgili bir davanın jüriye bırakılmaması gerektiği hususunun takip ettiğini belirtmiştir. Hâkim, söz konusu koşullarda, söz konusu kanıtın ikna edici olması gerektiğini; zayıf bir kanıtın yeterli olmayacağını açıklamıştır. Bay Martin, Bay Ellis ve Bay Simms davalarında bu şekilde bir kanıt bulunduğunu gözlemlemiş ve duruşmada verilen ifade esnasında jürinin duyduklarından (yani ateş edilmeden önce gelişen olaylar, telefon kayıtlarının da gösterdiği üzere olaylar sırasında Bay Martin, Bay Ellis, Bay Simms ve G. arasındaki bağlantı, Bay Martin, G. ve Bay Ellis’in ateş etme sırasında kullanılan aracın satın alınması ile olan ilişkileri gibi) çıkarılabilecek sonuçları bazı detaylar vererek özetlemiştir. Hakim ayrıca Bay Ellis’in kıyafetlerinde silah kalıntılarının bulunduğunu kaydederek konuşmasına şu şekilde devam etmiştir:

“Çeşitli kanıtların parçalarını birleştirerek, özet olarak şu sonuca vardım ... bana öyle geliyor ki Martin, __, G., Ellis ve Simms davalarında, bu kişilerin ateşli silahlar kullanarak öldürme amaçlı bir ortaklığa dahil olmalarına ilişkin ikinci derece kanıtlar mevcuttur. Ayrıca önce jüriyi dinleyip daha sonra Mark Brown’un söylediklerini değerlendirmek de ortaklığa ilişkin yeterli bir kanıt olacaktır.”

47. Ancak hâkim, B.’ye ilişkin bağımsız ve ikna edici kanıtların mevcut olmadığını belirtmiş ve jürinin B.’nin beraatına karar vermesini istemiştir.

c. Yargılamayı yapan hakimin özetlemeleri ve jüriye yaptığı yönlendirmeler

48. Hâkim, özetlemelerini yaptığı esnada, Mark Brown'un sözde (/manalı anlamı da olabilir-?) kimlik bilgileri ile ilgili kanıtının zayıf yönlerini vurgulayarak, kimlik bilgileri ile ilgili kanıtlara ilişkin jüriyi uyarmıştır.

49. Hâkim ayrıca jüriye Mark Brown'a ilişkin bazı uyarılarda bulunmuştur ve jüriyi ilk olarak aşağıda belirtilen şekilde yönlendirmiştir:

"... Mark Brown'un söylediği herhangi bir şeye güvenecekseniz, onun güvenli bir tanık olduğundan ve inanılabilir olduğundan emin olmalısınız. Eğer bundan emin değilseniz, onun ifadesi ile tutarlı olsa da başka hiçbir kanıt işe yaramayacaktır. Eğer tanığın güvenilir biri olmadığını düşünüyorsanız, verdiği ifadeyi göz ardı etmelisiniz."

50. Hâkim jüriye tanığın güvenilir olduğundan emin oldukları takdirde aşağıda belirtilen yaklaşımı izlemeleri konusunda yönlendirmiştir:

"... Davasını incelediğiniz sanıkların ateşli silahlar kullanarak öldürme amaçlı bu ortaklığa dahil olduklarına dair Mark Brown'un ifadesinin yanı sıra başka bir kanıtın bulunup bulunmadığını göz önünde bulundurmanız gerekmektedir. Dolayısıyla Mark Brown'un ifadesini bir kenara koyup sanıkların söz konusu ortaklıkla ilişkilerine dair diğer kanıtların bulunup bulunmadığını inceleyiniz. Eğer başka kanıtların varlığından emin değilseniz, sanığın beraatine karar vermeniz gerekmektedir. Eğer başka kanıtların var olduğu sonucuna varırsanız, size az önce yapmış olduğum ilk uyarıyı dikkate alarak, suçun işlenmiş olup olmadığına karar verirken Mark Brown'un ifadesini göz önünde bulundurunuz.

Bir başka deyişle, öncelikle ikinci derece kanıtları inceleyiniz. Eğer ikinci derece kanıtlar sanıkların söz konusu ortaklıkla ilişkilerine yönelik bir şüphe uyandırıyor o zaman, fakat sadece o zaman, Mark Brown'un ifadesini göz önünde bulundurunuz. Elbette, eğer Mark Brown'a hiç güvenemeyeceğinizi düşünüyorsanız, tanıkların suçluluğuna veya masumluluğuna sadece diğer kanıtları göz önünde bulundurarak karar veriniz. Size, savcılığın kendileri tarafından davalarının bir parçası olarak gösterilen ifadenin sanıklar Bay Martin, [G.] ve Bay Simms'in suçlu olduğunu kanıtladığını ibraz ettiğini söylediğimi hatırlayacaksınız...

Savcılık, - size bunu daha önce de bildirmiş olduğumu tekrar belirtiyorum - kendileri tarafından gösterilen kanıtların, Bay Ellis'in Mondeo'nun içinde olduğunu kanıtlamadığını kabul etmiştir. Bunu kanıtlamak için, Mark Brown'a biraz güvenilmesi gerekmektedir. Ancak, savcılık ayrıca ... Bay Ellis'in suçun işlendiği anda başka bir yerde bulunduğu iddiasının yalan olduğundan emin olduğunuz takdirde hem suçun işlendiği anda başka bir yerde bulunduğu dair yalan iddiayı hem de savcılık

tarafından gösterilen ikinci derece kanıtların diğer parçalarını göz önünde bulundurduğunuzda, Mark Brown'un ifadesinde geçen aksine, bunlar Bay Ellis'in o sırada Mondeo'da olduğundan emin olmanıza yetecektir... Savunma avukatları buna etkin bir şekilde itiraz etmişlerdir.

Şahsımın yönlendirmesi ile beraatına karar verdiğiniz [B.] hususunda, kendisinin beraatine karar vermiş olmamanın nedeni, başka bir sonuca varılabilecek başka hiçbir verinin mevcut olmamasıdır. Bu, Mark Brown'un ifadesine olan yaklaşımınızı göz önünde bulundururken benim yaptığım yönlendirmelerin önemini vurgulamaktadır.”

51. Hâkim, özetlemesini sonlandırırken, jüriye Mark Brown'un Mondeo'nun içindeki kişilerin kimliklerine ilişkin ifadesine nasıl yaklaşımları gerektiğini hatırlattı. İlk olarak Mark Brown'un güvenilir bir tanık olduğundan ve kendisinin ifadesine dayanarak karar vermeden önce sanıkların söz konusu ortaklıklarına ilişkin başka kanıtların varlığından emin olmaları gerektiğini hatırlatmıştır.

d. Mahkeme kararı

52. 18 Mart 1995 tarihinde Bay Ellis, Bay Martin, Bay Simms ve G., dört genç kadının vurulması bağlamında, iki kez adam öldürmekten ve iki kez adam öldürmeye teşebbüsten suçlu bulunmuşlar ve adam öldürme hükümlerinden dolayı ömür boyu hapis cezasına çarptırılmışlardır.

6. Karara itiraz

53. Başvuranlar karara ilişkin olarak Temyiz Mahkemesi'ne başvurmuşlardır. Başvuranların davası burada *R v. Davis* davası ile beraber görülmüştür.

54. 19 Mayıs 2006 tarihinde Temyiz Mahkemesi itirazları reddetmiştir. Mahkeme kararı reddederken öncelikle gizli tanıklık bağlamında, Sözleşme tarafından teminat altına alınan üç hakkın bu konuyla bağlantılı olduğunu kaydetmiştir: 2. ve 8. maddeler, tüm hakların arasından en çok tanıklığa dair haklar ile yakından ilgilidir ve 6. madde ise bir sanığın adil yargılanma hakkının teminat altına alınması ile ilgilidir. Mahkeme daha sonra gizli tanıklığa ilişkin içtihadını ve yerel mahkemenin kararını gözden geçirmiştir. Duruşmada gizli tanıkların ifade vermesine izin verilmesi hususunda mahkeme aşağıda belirtilen kararı vermiştir:

“59. ... Kararımızda, sanıkların kimliği açıklanmadan ifade vermesine izin verilecek olması artık kesindir. Bunun sanıklar açısından olası dezavantajları, mahkemenin, gizli tanıklığın gerekli olduğundan ve tanığın gerçekten de kimliğinin sanıklara veya sanıklarının ortaklarına açıklanmasının ciddi sonuçlarından korkmasının haklı sebepleri olduğundan emin olması için gizli tanıklığa ilişkin başvuruyu titizlikle tekrar değerlendirmesini gerektirmektedir. Mahkemenin, gizli tanıklık sonucu sanığın karşılaşacağı olası veya mevcut dezavantajlara karşı tedbirli olması ve yargılamanın adil olmasını teminat altına almak açısından bütün gerekli ve uygun tedbirleri alması, her koşulda gereklidir. Uygun tedbirler alındığı ve hâkim adil bir yargılamanın gerçekleştirebileceği kanısına vardığı takdirde, yargılama devam edebilir. Aksi takdirde hâkim gizli tanıklığa izin vermemelidir. Eğer gizli tanıklığa izin verirse ve bunun sonucunda bir hüküm verilirse, bu hükümde gizli tanıkların etkili olduğu gerekçesiyle hükmün güvenilir olmaz olduğu düşünülmemelidir.”

55. Başvuranların davasındaki uygulanabilir tedbirler bağlamında, mahkeme öncelikle yargılamayı yapan hâkimin takdir yetkisinde olan, bazı veya bütün tanıkların kimliklerini açıklamadan ifade vermelerine müsaade eden toleransa değinmiştir. Mahkeme ayrıca, sanıklara karşı verilen tek ifadenin desteksiz ve ifadeleri açıkça şüpheli olan gizli tanıklar tarafından verilmiş olması halinde, savcılığın bunu kanıt olarak göstermesinin sakıncalı olup olmadığına kararını hâkimin vereceğini belirtmiştir. Ayrıca, eğer kararı etkileyen ifadeyi veren kişi kimliği açıklanmayan ve çapraz sorguya alınamayan bir tanık (duruşma salonunda hazır bulunmayan gizli tanık), hâkim bu ifadenin kabul edilmemesi gerektiğine karar verebilir. Ek olarak, soruşturma davasının sonunda hâkim, gizli tanık tarafından verilen ifadenin jüri tarafından daha fazla incelenmesinin güvenilir olmaz olacağına veya davanın jürinin incelemesinden tamamen düşmesi gerektiğine karar verebilir. Son olarak hâkim, olayları özetlerken, sanıkların maruz kaldığı belli dezavantajları tanımlamaya yeterli olacak ve muhtemelen jürinin gizli tanıkların güvenilirliğini kanıtlamaya yönelik bağımsız ve destekleyici kanıtların varlığını ve bu tanıkların suçlayıcı ifadelerini gözden geçirmesini önerecek uygun yönlendirmelerde bulunmakla yükümlü idi.

56. Mevcut davanın koşullarına bakıldığında, Temyiz Mahkemesi, duruşma sırasında gösterilen cep telefonu kayıtlarını incelemiş ve bununla ilgili aşağıda belirtilen görüşlerini dile getirmiştir:

“129. Görüldüğü üzere başvurulara ait olan cep telefonlarının, ateş etmenin gerçekleştiği gece boyunca olaylardan önce ve olaylar sırasında kritik zamanlarda kullanımı, bir bütün olarak bakıldığında ve geri kalan kanıtlarla birleştirildiğinde, başvuranların aleyhine müşkül bir durum oluşturmaktadır.”

57. Mahkeme ayrıca Bay Ellis'in kıyafetlerinde bulunan silah kalıntılarına da değinmiştir.

58. Yargılamayı yapan hâkimin gizli tanıklığa ilişkin kararı bağlamında (bkz. yukarıda 22 ve 29. paragraflar), mahkeme bunun Temyiz Mahkemesi tarafından ara temyiz çerçevesinde onaylandığını gözlemlemiştir (bkz. yukarıda 37. paragraf). Mahkeme ayrıca hâkimin kararını sürekli gözden geçirmeye tabi tutmakta olduğunu ve sırf bu yargılamada en az otuz sekiz defa kamu yararı dokunulmazlığı duruşması yapılmış olduğunu kaydetmiştir.

59. Mahkeme, Mark Brown'un verdiği ifadeye ilişkin aşağıdakileri belirtmiştir:

"135. ... (Mark Brown) kırmızı Mondeo'nun içindeki kişilerin bazılarının kimliklerini belirlediğini iddia etmiştir; fakat verdiği ifade tamamen konuya bağlı kalmamıştır ve zaten diğer tanıkların böyle bir kimlik belirlemenin mümkün olmadığını öne sürmeleri gibi büyük bir zorlukla karşı karşıya kalmıştır.

136. Brown'un ifade verdiği zamana kadar, mevcut bütün belgeler Ceza Mahkemesi'ne (the Crown) açıklanmıştır. Brown beş gün boyunca başlıca dört savunma avukatı tarafından çapraz sorgulanmıştır. Güvenilirliği ciddi bir şekilde zarar görmüştür."

60. Mahkeme, sanıklar tarafından yapılan birçok şikâyetle rağmen, Mark Brown'un çapraz sorgulanmasının, kimliğini açıklamasa da yargılama sürecinin etkili bir şekilde gerçekleşebileceğini gösterdiğini belirtmiştir. Mahkemenin gözlemlediği üzere, Bay Simms'in görüşüne göre Mark Brown'un ifadesi zaten bağımsız olarak gösterilen kanıtların ortaya çıkardıklarını biraz onaylamak dışında başka bir bilgi sağlamamıştır; ayrıca Bay Simms her halükarda o gece Uniseven'da olduğunu kabul etmiştir. Mahkeme ayrıca Bay Ellis'in ifade vermemeyi tercih ettiğini ve Bay Martin'in arabanın satın alınması ile olan ilgisini, cep telefonlarının kendisiyle bağlantısını itiraf ettiği bir ifade verdiğini gözlemlemiştir. Mahkeme, aşağıda belirtilen ifadelerle devam etmiştir:

"139. Dava jüriye titizlikle özetlenmiştir. Kanunun yönlendirmeleri doğrudur. Uygun uyarılar yapılmıştır. Kanıtlar yakından incelenmiştir. Özetleme ise kapsamlı, dengeli ve adildir."

61. Temyiz Mahkemesi, yargılama sürecinin bütünlüğünden ve hükümlerin güvenilirliğinden şüphe edilmesi için hiçbir gerekçe bulunmadığı sonucuna varmıştır.

62. Mahkeme Lordlar Kamarası tarafından incelenmesi gereken, başvuranların davalarındaki kamu önemi hususunu onaylamayı reddetmiştir. Ancak, mahkeme *R. v. Davis* davasında bu hususu onaylamıştır ve Lordlar Kamarası o davaya ilişkin kararını 18 Haziran 2008 tarihinde bildirmiştir (bkz. yukarıda 65 ve 66. paragraflar).

63. Lordlar Kamarası'nın *R. v. Davis* davasında başvuranın mahkûmiyetini fesheden kararının ardından, başvuranlar mahkûmiyet kararlarının Temyiz Mahkemesi'ne iletilmesi için Ceza Davaları İnceleme Komisyonu'na başvurmuştur. Başvuruları 5 Mayıs 2010 tarihinde reddedilmiştir.

B. İlgili iç hukuk ve uygulama

1. Söz konusu zamandaki konum

64. Söz konusu zamanda, yargılamayı yapan hâkimin gizli tanıklığa izin verip vermeme yetkisini kullanmasına ilişkin faktörler Temyiz Mahkemesi tarafından *R v. Taylor ve Crabb* (22 Temmuz 1994) davasında belirtilmiştir. Öncelikle, tanığın kimliğinin açıklanarak ifade vermesi durumunda bunun sonuçlarından korkması için gerçek sebepleri olmalıdır. İkinci olarak, ifadenin yeterli derecede doğru olup o ifade olmadan soruşturmanın sürdürülmesinin adil olmayacağını göstermesi gerekmektedir. Üçüncü olarak, savcılığın mahkemeyi tanığın güvenilirliğinin tamamen soruşturulduğu ve gizli tanıklığın gerektirdiği üzere bu soruşturmanın sonuçlarının savunmaya açıklandığı hususunda ikna etmesi gereklidir. Dördüncü olarak, mahkemenin, sanıklara karşı usulsüz önyargının oluşmamış olduğu konusunda ikna olması gereklidir, gizlilik kararı verildiği takdirde bir miktar önyargı kaçınılmaz olduğundan, diğer önyargının “usulsüz” olması özellikle belirtilmiştir. Son olarak mahkeme, söz konusu davada adillik veya adil görünmeye karşı koruma gerekliliğini dengeleyebilmiştir. Bu muhakeme, Lordlar Kamarası tarafından *R (Al-Fawwaz) v. Brixton Cezaevi Valisi* ([2001] UKHL 69) davasında büyük ölçüde onaylanmıştır.

2. Sonraki gelişmeler

65. Yukarıda belirtildiği gibi, Lordlar Kamarası 18 Haziran 2008 tarihinde *R v. Davis* ([2008] UKHL 36) davasına ilişkin kararını bildirmiştir. Dava, Londra'da bir partide öldürücü bir ateş etme ile ilgilidir. Bay Davis partiye katılmış olduğunu itiraf etmiş fakat ateş etme olayından daha önce oradan ayrıldığını iddia edip tetikçinin kendisi olduğunu reddetmiştir. Üç tanık Bay Davis'in tetikçi olduğunu fakat kimlikleri açıklandığı takdirde hayatlarının tehlikeye gireceğinden korktuklarını belirtmişlerdir. Hâkim, bu tanıkların duruşmada kimliklerini açıklamadan ifade vermelerine müsaade etmiştir. Hâkim, bu tanıkların rumuz

kullanarak ifade vermelerine, adreslerinin ve kişisel bilgilerinin sanıklardan ve sanık avukatlarından gizlenmesine, kimlik bilgilerini ortaya çıkaracak hiçbir sorunun kendilerine yöneltilemeyeceğine, bir paravanın arkasında sadece hâkimin ve jürinin kendilerini görebileceği şekilde ifade vermelerine ve hâkim ile jüri dışındaki herkese seslerinin değiştirilerek duyurulmasına karar vermiştir.

66. Lordlar Kamarası, tanıkların ifadelerinin İngiliz hukuk sisteminde, bazı istisnalara ve yasal koşullara tabi olmak üzere, köklü bir ilke olan ‘bir ceza yargılamasında sanığın kendisini suçlayan kişiler ile yüz yüze getirilmesi ve böylece onu çapraz sorgulamaya alma ve verdikleri ifadelere itiraz edebilmesi’ ilkesi ile bağdaşmadığını tespit etmiştir. Bu mahkeme kimlik açıklanmadan verilen bu ifadenin her koşulda kabul edilemez olduğuna karar vermemesine rağmen, mahkûmiyet kararının sadece bu gizli ifadeye dayanmaması gerektiğini veya kararı verirken ağırlıklı olarak bu ifadeden etkilenilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Her halükarda, Lord hazretleri, bu mahkemenin önündeki davaların koşullarına baktığında, hem Davis’in mahkûmiyet kararının tek veya sonuca götüren dayanağının gizli tanığın ifadesi olmasından hem de etkin bir çapraz sorgulama yapılmamış olmasından dolayı Sözleşme’nin 6. maddesinin ihlal edildiğini tespit edeceğini belirtmiştir.

67. Lordlar Kamarası’nın 2008 tarihli *R v. Davis* kararının ardından, Mahkeme’nin içtihadına dayanarak acil durumlarda tanıkların kimliklerini açıklamadan ifade vermelerine izin verilmesi ve ilgili unsurların göz önünde bulundurulması amacıyla Cezai Delil (Gizli Tanıklık) Yasası (“2008 Yasası”) çıkarılmıştır.

68. 2008 Yasası daha sonra, ceza yargılamalarında tanıkların kimliklerini açıklamadan ifade vermeleri konusunu düzenleyen 2009 tarihli Sorgu Hâkimleri ve Adalet Yasası (“2009 Yasası”) ile değiştirilmiştir. 88.(2)-(6) paragraf gizli tanıklığın şartlarını belirtir ve 89. paragraf ise, sanığın suçlanmasında verilen gizli ifadenin tek dayanak veya belirleyici unsur olup olmadığı gibi, mahkemenin gizli tanıklığa izin vermeden önce göz önünde bulundurması gereken ilgili unsurlar sıralanmıştır.

ŞİKÂYET

Başvuranlar, Sözleşme’nin 6§§1 ve 3 (d) maddeleri uyarınca, Mark Brown’a duruşmada gizli tanıklık hakkı verilmesinin, adli yargılanma haklarını ve aleyhlerine ifade veren bir tanığı sorgulama haklarını ihlal ettiğinden dolayı şikâyetçi olmuşlardır.

KANUN

69. Sözleşme'nin 6§§1 ve 3 (d) maddelerinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir. ...

3. Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir:

...

(d) İddia tanıklarını sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında davet edilmelerinin ve dinlenmelerinin sağlanmasını istemek.”

70. Mahkeme'nin sürekli vurguladığı üzere, bir ifadenin kabul edilebilirliği öncelikle ulusal hukukun düzenlemelerine bağlıdır ve genel bir kural olarak önlerindeki ifadeyi incelemek ulusal mahkemelerin görevidir. Mahkeme'nin görevi, ifadenin alınma şekli dâhil, sürecin tamamının adil olup olmadığını tespit etmektir (bkz. diğer yetkililerin yanı sıra *Van Mechelen ve Diğerleri v. Hollanda*, 23 Nisan 1997, §50, *Hüküm ve Karar Raporları*, 1997-III, *Gäfgen v. Almanya [GC]*, no. 22978/05, §162, AİHM 2010; ve *Al-Khawaja ve Tahery v. İngiltere [GC]*, no.26766/05 ve no. 22228/06, §118, 15 Aralık 2011).

71. Büyük Daire kısa bir süre önce yukarıda anılan *Al-Khawaja ve Tahery v. İngiltere* kararı çerçevesinde Sözleşme'nin 6§3 (d) maddesinin gerektirdiklerini incelemiştir. 3 (d) paragrafındaki teminatların, yargılamaların adilliğinin değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulması gereken Sözleşme'nin 6§1 maddesinde belirtilen adil yargılanma hakkının belirli durumları olduğunu da belirtmiştir. Bu değerlendirmeyi yaparken Mahkeme, sanıkların haklarını, toplumun ve kurbanların suçun uygun bir şekilde emin olmalarına yönelik menfaatlerini ve gerektiğinde tanıkların da haklarını göz önünde bulundurarak yargılamaya bir bütün olarak bakacaktır (bu kararın 118. paragrafında belirtilmiştir. Ayrıca bkz. *Doorson v. Hollanda*, 26 Mart 1996, §70, *Raporlar* 1996-II).

72. Sözleşme'nin 6§3 (d) maddesinin içeriği hususunda, Büyük Daire, ‘savunma hakkının kullanılması amacıyla, suçlanan bir kişi hakkında mahkûmiyet kararı verilmeden önce aleyhindeki bütün ifadelerin kendisinin varlığında kamuya açık bir duruşmada verilmesi’

ilkesini yücelttiğini açıklamıştır. Bu ilkeye ilişkin istisnalar mümkündür fakat yine de savunmanın haklarının, yani kanunen tanık ifade verirken veya yargılama işlemleri sırasında ifade verildikten daha sonraki bir zamanda, sanığın kendi aleyhine ifade veren tanığa itiraz edip onu sorgulaması için kendisine yeterli ve uygun fırsatlar verilmesini gerektiren hakların ihlal edilmemesi gerekmektedir (bkz. yukarıda anılan *Al Khawaja ve Tahery*, §118. Ayrıca bkz. yukarıda anılan *Van Mechelen ve Diğerleri*, §51).

73. Büyük Daire, duruşma salonunda hazır bulunmayan tanıklar hususunda, verilen ifadelerin kabul edilmesinin adil yargılanma hakkıyla bağdaşp bağdaşmaması bağlamında iki değerlendirmede bulunmuştur. Birinci olarak, tanığın duruşma salonunda bulunmaması için geçerli bir neden olduğuna karar verilmelidir. İkincisi, ortada geçerli bir neden bulunsa bile, mesela mahkûmiyet kararının sadece sanığın sorgulama fırsatının bulunmadığı bir tanığın verdiği ifadeye dayanması veya kararı verirken ağırlıklı olarak bu ifadeden etkilenilmesi gibi, savunmanın hakları Sözleşme'nin 6. maddesi ile bağdaşmayan miktarda kısıtlanabilir. Bu doğrultuda, mahkûmiyet kararının sadece duruşma salonunda hazır bulunmayan bir tanığın verdiği ifadeye dayanması veya kararı verirken ağırlıklı olarak bu ifadeden etkilenilmesi halinde, bu ifadenin güvenilirliğinin adil ve uygun bir şekilde değerlendirilmesinin gerçekleştirilmesine müsaade eden usule ilişkin güçlü teminatlar da dâhil olmak üzere, tarafları eşitleyen yeterli unsurlar gereklidir.

74. Büyük Daire'nin *Al-Khawaja ve Tahery* kararında belirttiği üzere, duruşma salonunda bulunmayan tanıklardan kaynaklanan -hatta bu durumda söz konusu olan- problemler ile gizli tanıklardan kaynaklanan problemler, temelde birbirinden farklı değildir. Temel ilke, ceza yargılamasındaki bir sanığın kendi aleyhine verilen bir ifadeye itiraz edebilmek için etkin bir fırsatının olması gerektiğidir. Bu ilke sanığın hem kendisini suçlayanları tanıyıp onların dürüstlüğü ve güvenilirliğini sorgulayabilecek bir konumda olmasını hem de kendi gözü önünde tanıkların sözlü olarak sorgulanması suretiyle bu tanıkların verdiği ifadelerin güvenilirliğini ve gerçekliğini ölçmesini gerektirmektedir (kararın 127. paragrafında belirtilmiştir). Ancak, savunmanın tanığın ifadesini sorgulama yetkilerinin üzerindeki belli kısıtlamalar bu iki davada birbirinden farklıdır. Dolayısıyla duruşma salonunda hazır bulunmayan tanıklar, güvenilirliklerinin savunma avukatları tarafından sorgulanamayacağı gibi bir sorun teşkil etmektedir. Ancak, kimlikleri savunmaya bildirilmiştir ve böylece savunma bu tanıkları yalan söylemeye iten nedenleri araştırabilir. Öte yandan, duruşma salonunda hazır bulunmayan tanıklar, kendilerine ifadelerindeki herhangi bir tutarsızlıkla ilgili -bazen kuvvetlice olmak üzere- baskı yapabilen savunma avukatları ile yüz yüze

görüştürülür. Hâkim, jüri ve savunma avukatları tanığın sorgulama esnasındaki tavırlarını gözlemleme imkânına sahiptir ve bu şekilde tanıkların güvenilirliğine ve ifadelerinin doğruluğuna ilişkin bir görüş sahibi olurlar. Tanığın tamamen gizlendiği ve tanık hakkında tanığın kimliğine ve geçmişine dair hiçbir bilgi olmadığı durumlarda, savunma, tanığı yalan söylemeye iten nedenleri tanığa ve jüriye gösterememe gibi bir zorlukla karşılaşır. Ancak, uygulamada, çapraz sorgulama için veri temin edecek bir açıklama yapılır. Bu açıklamanın boyutu, savunmanın karşılaştığı engelin boyutu üzerinde etkilidir.

75. Al-Khawaja ve Tahery davalarında tanımlanmış olan her iki tür davada da belirtilen temel endişelere bakıldığında, gizli tanıklık konusunda Mahkemenin sürekli benzer yaklaşımlar izlemiş olması, yani duruşma salonunda hazır bulunmayan tanıklarla ilgili yaklaşımına benzer bir yaklaşım izlemiş olması şaşırtıcı değildir. Dolayısıyla Mahkeme gizli tanıklığa izin verme konusunda ısrar etmiştir (bkz. yukarıda anılan *Doorson*, §71; ve yukarıda anılan *Van Mechelen ve Diğerleri*, §61) ve tarafları eşitleyen unsurların gerekliliğine (bkz. yukarıda anılan *Doorson*, §72; ve yukarıda anılan *Van Mechelen ve Diğerleri*, §54) ve “teklik veya belirleyicilik” ölçümünün yapılmasına değinmiştir (bkz. yukarıda anılan *Doorson*, §76; ve yukarıda anılan *Van Mechelen ve Diğerleri*, §55). Mahkeme, gizli tanıklar tarafından verilen sözlü ifadelerin “teklik veya belirleyicilik” ölçümünün nasıl yapılacağına ilişkin, Al-Khawaja ve Tahery davasında Büyük Daire tarafından yapılan yönlendirmelerin aynı şekilde buarad da uygulanabilir olduğu görüşündedir (bkz. Mahkeme kararının genel olarak 130-147. paragrafları).

76. Dolayısıyla, gizli tanığın mahkeme önünde sözlü ifade vermeye çağırıldığı davaların adilliğini değerlendirirken, Mahkeme öncelikle tanığın kimliğini gizlemek için geçerli nedenler olup olmadığını incelemelidir. Uygulamada, gizli tanıkların yer aldığı davalarda, tanıkların kimliklerinin açıklanmasını istememelerinin nedeni genelde sanıkların kendilerinden intikam alacağı korkusudur, Mahkeme bu nedeni *Al-Khawaja ve Tahery* davasında geçerli bir neden olarak kabul etmiştir. Ancak, öznel bir korku yeterli değildir ve yarılamaı yapan mahkeme tarafından söz konusu korkunun nesnel dayanakları olup olmadığına dair gerekli araştırmanın yürütülmesi gerekmektedir (bkz. Mahkeme kararının 124. paragrafı).

77. İkinci olarak, Mahkeme, gizli tanığın verdiği ifadenin mahkûmiyet kararının tek nedeni veya belirleyici unsuru olup olmadığını incelemelidir. Mahkeme, söz konusu “teklik” veya “belirleyicilik” unsurlarının anlamlarına ilişkin, *Al-Khawaja ve Tahery* kararının 131.

paragrafında geçen yukarıda anılan analizlerine değinmiştir. Dolayısıyla “teklik”, sanık aleyhine tek kanıtın olması ve “belirleyicilik” ise davanın sonucunu ağırlıklı olarak etkileme eğilimi olan belirleyici kanıt olarak algılanmalıdır. Bu bağlamda, güçlendirici kanıtlar ne kadar güçlü olursa, gizli tanığın ifadesinin belirleyici olma ihtimali o kadar azalır. Mahkeme’nin *Al-Khawaja ve Tahery* kararında bildirdiği üzere, İngiltere’deki bir temyiz mahkemesi gizli tanığın verdiği ve test edilmemiş bir ifadenin, mahkûmiyet kararının tek nedeni veya belirleyici unsuru olup olmadığını ve yargılamanın adil olup olmadığını inceleme yetkisine sahiptir (bkz. kararın 135. paragrafı).

78. Üçüncü olarak, Mahkeme, gizli tanığın verdiği ifadenin mahkûmiyet kararının tek nedeni veya belirleyici unsuru olduğu durumlarda, işlemleri en detaylı incelemelere tabi tutmalıdır. Verilen ifadenin güvenilirliğinin uygun bir şekilde değerlendirebilmesi için, usule ilişkin güçlü teminatlar da dâhil olmak üzere, taraflar arasında eşitleyici unsurların varlığından emin olunmalıdır (bkz. yukarıda anılan *Al-Khawaja ve Tahery*, §147).

79. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme’nin 6§§1 ve 3. (d) maddeleri uyarınca Mark Brown’un gizli tanık olarak ifade vermesine müsaade etmek için geçerli nedenlerin varlığını, verdiği ifadenin her bir başvuranın tutukluluğunda tek veya belirleyici unsur olup olmadığını, yargılamanın bütününe adil olmasını sağlayan, usule ilişkin güçlü teminatlar da dâhil olmak üzere, taraflar arasında eşitleyici unsurların yeterliliğini inceleyecektir.

80. Mahkeme, gizli tanıklığı kabul etmenin nedenlerine dair, öncelikle başvuranların soruşturmasının çete bağlantılı cinayetler ile intikam cinayetlerinin perde arkasında geliştiğini gözlemlemiştir (bkz. yukarıdaki 3-5. paragraflar). Bu tür bir şiddete dâhil olan kişiler genelde tanıkların, sonuçlardan korkarak ailelerinin ve kendilerinin güvenlikleri açısından aleyhlerinde ifade vermekten çekineceğine güvenirlir ve tanıkların sessizliği de bu kişilerin fütursuzca davranmasına neden olur. Böyle bir suçun cezalandırıldığının teminatı açısından toplumun ve suçun kurbanlarının menfaatleri oldukça etkilidir. Ayrıca korunarak ifade vermeye cesaret edebilen tanıkların menfaatleri de buna dâhildir. Tanıkların gizli olarak ifade vermelerine müsaade etmek, çete bağlantılı cinayetlerin soruşturmasının yapılabilmesinde önemli bir araçtır. Mahkeme ayrıca yargılamayı yapan hâkim önündeki işlemlerde, diğer gizli tanıklar gibi Mark Brown’un da kimliği açıklandığı takdirde kişisel ve ailesine yönelik intikamdan korkması kabul edilmiştir (bkz. yukarıda 22 ve 29. paragraflar). Mahkeme, aksi yönde karar verecek bir sebep görmemiştir. Dolayısıyla mevcut davada Mark Brown’un gizli tanıklık etmesine müsaade etmek için geçerli nedenler olduğuna karar vermiştir.

81. Mark Brown'un ifadesinin sanıklarla ilgili verilen kararda tek veya belirleyici unsur olup olmadığına ilişkin, Mahkeme, savcılığın, jüriyi başvuranlardan herhangi birinin suçuna ikna etmek amacıyla Mark Brown'un ifadesine dayanmadığını gözlemlemiştir (bkz. yukarıda 17-20, 44 ve 46. paragraflar). Gerçekten de, savunma tarafından bu görüşe kuvvetli bir itiraz gelse de, savcılık jürinin Mark Brown'un ifadesine dayanmadan her üç başvurunu da mahkûm etmesinin mümkün olduğunu savunmuştur (bkz. yukarıda 50. paragraf). Savcılık ayrıca başvuranlara karşı davasını desteklemek için cep telefonu sinyallerinden elde edilen kanıtlara, olay yerinde elde edilen kanıtlara, Bay Martin ve Bay Ellis'in kırmızı Mondeo'nun satın alınmasıyla ilgilerine ilişkin kanıtlara ve Bay Ellis'in kıyafetlerinde bulunan silah kalıntıları kanıtlarına değinmiştir. Yargılamayı yapan hâkim, bu davada cevaplanacak bir durum olmadığına ilişkin, Mark Brown'un ifadesinin bu davadaki "tek" kanıt olmadığını gözlemlemiştir (bkz. yukarıda 45. paragraf). Temyiz Mahkemesi daha sonra cep telefonu sinyalleri ile elde edilen kanıtların başvuranlara karşı "müşkül" bir dava oluşturduğunu belirtmiştir (bkz. yukarıda 56. paragraf). Dolayısıyla Mahkeme Mark Brown'un ifadesinin kararın verilmesinde tek unsur olmadığından emin olmuştur. Ancak Mahkeme, ifadenin belirleyici yapısı bağlamında, yargılamayı yapan hâkimin Mark Brown'un ifadesinin belirleyici olabileceği ihtimalini göz ardı edemediğini gözlemlemiştir (bkz. yukarıda 45. paragraf). Bu bağlamda Mahkeme, yargılamayı yapan hâkimin de yaptığı gibi, en azından bazı başvuranlar hakkındaki kararlarda Mark Brown'un ifadesinin belirleyici bir unsur olmuş olabileceğini kabul etmektedir.

82. Dolayısıyla söz konusu davada Mark Brown'un ifadesinin güvenilirliğinin adil ve uygun bir şekilde değerlendirilmesini sağlayacak, tarafların arasında eşitlik sağlayacak yeterli unsurların mevcut olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Mahkeme ilk olarak bu soruşturmada hâkim, jüri, dava avukatları ile soruşturma avukatlarının ve savunmanın hepsinin Mark Brown'u duruşmada ifade verirken görüp duyabildiklerini gözlemlemiştir (bkz. yukarıda 41. paragraf). Dolayısıyla bu kişiler Mark Brown'un ifadesinin gerçekliğini ölçmek amacıyla onun tavrını gözlemleyebilmişlerdir.

83. İkinci olarak, yargılamayı yapan hâkim, Mark Brown'un gizli tanıklığı ve ifadesinin kabul edilmesine ilişkin en az üç karar bildirmiştir (bkz. yukarıda 22-36 ve 39. paragraflar); bu kararlardan biri de Temyiz Mahkemesi'nde yapılan ara temyiz ile ilgilidir (bkz. yukarıda 37. paragraf). Hâkim, verdiği kararlar çerçevesinde, Mark Brown'un ifadesinin destekleyici unsurları, davada yapılmış olan açıklamaları ve başvuranların adil yargılanma haklarının korunması gerekliliğini gözden geçirmiştir. Hâkim, Mark Brown'un güvenilirliğinin

zedelenmiş olmasına rağmen yine de ifadesini destekleyen kanıtların bulunduğu görüşündedir ve bu bağlamda Mark Brown'un gizli ifade vermesine müsaade edilmesi kararı, yargılamayı yapan hâkimin, Jones rumuzlu tanığın ifade vermesini, bu tanığın güvenilirliğinin kendisi hakkında yapılan açıklamaların çapraz sorgulamaya elverişli olmasına rağmen gizli ifade vermesinin güvenli olmayacağı kadar zedelenmiş olmasından dolayı reddetmesi kararı ile bir tezat oluşturmaktadır (bkz. yukarıda 30. paragraf). Hâkim, sürekli olarak açıkladığı üzere, gizli tanıklığa ilişkin kararını sürekli gözden geçirmeye tabi tutmaktadır ve bu savunmanın çağırılması sırasında kararını iki kez yeniden değerlendirmiş olması da bunun bir göstergesidir (bkz. yukarıda 32. paragraf).

84. Üçüncü olarak, hâkimin, gizli tanığın verdiği ifadeye temkinli yaklaşılması gerektiğinin farkında olduğu açıktır. Hâkim, bu davada cevaplanacak bir durum olmadığına ilişkin kararında, jüri Mark Brown'un ifadesini destekleyen ve belli bir sanığı içeren bağımsız kanıtların olduğuna karar vermediği sürece, o sanığa ilişkin bir davanın jüriye bırakılmaması gerektiğini açıklamıştır (bkz. yukarıda paragraf 45). Hâkim, bağımsız kanıtın ikna edici olması gerektiğini vurgulamıştır ve bu üç başvuran hakkındaki bağımsız kanıtların ikna edici olduğu görüşündedir (bkz. yukarıda paragraf 46). Yargılamayı yapan hâkim tarafından yapılan ve B. hakkında bağımsız bir kanıtın bulunmadığı bağlamındaki bu kesin değerlendirme, jüriyi B.'nin beraatına karar vermeye yönlendirmiştir (bkz. yukarıda 47. paragraf). Bu aşamada hakim bir beraatı yönlendirmesi kendi başına önemli bir teminattır (bkz. *mutatis mutandis*, yukarıda anılan *Al-Khawaja ve Tahery*, 149. paragrafın son kısmı).

85. Dördüncü olarak, Mark Brown'un ifadesine yaklaşımlarının ne yönde olması gerektiğine dair jüriye titiz yönlendirmeler yapılmıştır. Mark Brown tanık kürsüsüne çıkmadan önce, jüri bu kişinin kimliğini açıklamadan ifade vermesinin sanıkların üzerinde önemli bir etkisi olduğu ve davalarının yürütülmesini kısıtladığı konusunda bilgilendirilmiştir. Jüriye ayrıca, savunmanın, Mark Brown'un kim olduğunu bilmediği için güvenilirliği veya neden aleyhlerine ifade verdiği hakkında herhangi bir tahminde bulunamadığı bilhassa hatırlatılmıştır. Kısacası, jüriye, savunma üzerinde oldukça fazla kısıtlamalar bulunduğu ve ifadeyi değerlendirirken bunu göz önünde bulundurmaları gerektiği söylenmiştir (bkz. yukarıda 40. paragraf). İfadenin sonucunda, _____, yargılamayı yapan hâkim, davaya ilişkin özetlemeleri çerçevesinde jüriye bir kez daha yönlendirmelerde bulunmuştur. Hâkim jüriyi kimlik belirleme ifadesinin içerdiği tehlikelere karşı uyarılmış ve Mark Brown tarafından verilen kimlik belirleme ifadesinin bazı zayıf yönlerini vurgulamıştır (bkz. yukarıda 48. paragraf). Mark Brown'un söylediği herhangi bir şeye güvenmeden önce onun güvenilir bir

tanık olduğundan emin olmaları gerektiğini vurgulamış; eğer emin değillerse ifadesini görmezden gelmelerini söylemiştir (bkz. yukarıda 49. paragraf). Hâkim, jüriyi, sanıkların söz konusu ortaklığa katılımlarına ilişkin başka kanıtların ne ölçüde bulunduğunu incelemeye yönlendirmiş ve başka kanıtların varlığından emin olmadıkları halde sanığın beraatına karar vermelerini açıkça belirtmiştir. Hâkim, bir sanık hakkında herhangi bir bağımsız kanıt bulunsa bile, Mark Brown’a yine de güvenemeyecekleri kanısında olmaları halinde jürinin suçluluk veya masumluk kararlarını sadece diğer delillere dayanarak vermesini söylemiştir. Mark Brown’un ifadesinin oluşturabileceği tehlikeleri göstermek için B.’nin beraatını örnek göstermiştir (bkz. yukarıda 50-51. paragraflar).

86. Beşinci olarak, mevcut davada önemli miktarda açıklamalar yapılmıştır ve bu da çapraz sorgulamalar için kapsamlı bir veri sağlamıştır. Hâkimin gizli tanıklığa ilişkin ilk kararını açıkladığı zamana kadar, Mark Brown’un çete geçmişi ve yalan söyleyebilecek olmasının nedenleri açıkça ortaya çıkmıştır (bkz. yukarıda 9-11. paragraflar). Mark Brown, davanın sanıklarının bazılarına kin duyduğunu açıkça ifade etmiştir. Hâkim, Mark Brown’un kimliğini gizleyerek ifade verebileceğini belirtirken, davada yapılan “kapsamlı açıklamalar”a ve bu açıklamaların “oldukça kapsamlı ve detaylı” çapraz sorgulamalar sağlayacağını belirtmiştir. Daha sonra yapılan açıklamalar, Mark Brown’un ifadesinde daha önce yer alan yorumların tutarsızlığını vurgulamıştır (bkz. yukarıda paragraf 38). Hâkim, gizli tanıklığa ilişkin kararını yeniden değerlendirirken, savunmanın Mark Brown’a “müşkül bir hamle” yapabileceğini kaydederek, mümkün olan çapraz sorgulamanın boyutunu incelemiştir (bkz. yukarıda 39. paragraf).

87. Son olarak, mevcut davada savunmanın Mark Brown’un ifadesinin güvenilirliğini etkin bir şekilde sorgulayabildiğine dair açık kanıtlar bulunmaktadır. Açıklanan veriler savunma tarafından Mark Brown’un anlattığı şekildeki olayların temelini çürütmek ve jüriye onun kişisel nedenlerle yalan söylediğini belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Yargılamayı yapan hâkim, davada cevap verilecek bir durum olmadığı iddiasına ilişkin kararında ise, yapılan önemli miktarda açıklamaların, uzun süreli ve etkin bir çapraz sorgulamaya temel teşkil ettiğini ve bu sorgulamaların ardından Mark Brown’un güvenilirliğinin ciddi derecede zedelendiğini kaydetmiştir. Hâkim ayrıca Mark Brown’un birçok yalan söylemiş olduğuna ve bu yalanların daha sonra jüriye sunulan bir belgede belirtildiğini söylemiştir (bkz. yukarıda 44. paragraf). Temyiz Mahkemesi davadaki eksiksiz açıklamalara ve kapsamlı çapraz sorgulamalara değinerek Mark Brown’un güvenilirliğinin “ciddi bir şekilde zedelendiği” sonucuna varmıştır (bkz. yukarıda paragraf 59).

88. Dolayısıyla Mahkeme; yargılamayı yapan hâkimin, gizli tanıklık meselesi, ifadenin kabul edilmesi ve jürinin yönlendirilmesi, Mark Brown'un kapsamlı ve etkin bir şekilde çapraz sorgulanmasını sağlayan eksiksiz açıklamalara olan kusursuz yaklaşımının ışığında, jürinin başvuruların davasında Mark Brown'un ifadesinin güvenilirliğine ilişkin adil ve uygun bir değerlendirme yapabilmiş olduğu kanısındadır.

89. Yargılamalar sırasında ifadenin alınış şekline ilişkin, Mahkeme, tarafları eşitleyici unsurların yeterli ölçüde bulunduğu ve savunmanın haklarının Sözleşme'nin 6§§1 ve 3(d) maddeleri uyarınca kısıtlanmadığı sonucuna varmıştır. Sonuç olarak, Sözleşme'nin bu hükümlerinin ihlal edilmemiş olduğuna ve başvuruların reddedilip açıkça asılsız olduklarına ve dolayısıyla Sözleşme'nin 35§§3 ve 4. maddesi uyarınca kabul edilemez olduklarına karar verilmiştir.

Bu nedenlerle, Mahkeme oybirliğiyle

Başvuruları birleştirmeye *karar vermiştir*;

Başvuruların kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

Lawrence Early

Yazı İşleri Müdürü

Lech Garlicki

Başkan